



VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,
ref. lelkész

TÁRS SZERKESZTŐ:
PAÁL GUSZTÁV,
ref. koll. tanár.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Ertekezlete“

Megjelenik:

minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI AR:

Egy évre 4 kor. Negyedévre 1 kor
Fél évre 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

Eröss Lajos Tiszántuli ref. püspök.

A tiszántuli egyházkerület új püspökét hosszúságos, szenvedéses küzdelem után megválasztották. E püspökválasztás, mely a tiszántuli egyházkerületnek tisztán belügye volt, de a felmerült harcok neme túlsáptak a kerület határain s óva figyelmeztetnek a mi erdélyi püspökválasztási módunk helyesebb volta felől.

Eröss Lajos született 1857. március 2-án Darvas biharvármegyei községben. Egyszerű iparos családból származott; tehetségével és Isten segítségével az egyszerű család gyermeke mind magasabba-magasabba küzdötte fel magát, míg végre most elérte a püspöki széket.

Szülfalujában elvégezvén elemi tanulását, az ősi, nagy debreceni kollégiumba jött be s itt tanulta ki a gimnáziumot és a teológiát olyan sikerrel, hogy 1880-ban a gimnáziumban segédtanárrá, egy év múlva pedig szeniorrá választották, mely kitüntetés csak a legkiválóbbaknak jut osztályrészsül. Szeniori hivatalát bevégezvén, 1882-ben a külföldre ment tanulmányának öregbitése végétt. Előbb a bázeli, azután a berlini egyetemen hallgatta a külföldi hírneves theol. tanárokat.

Mikor a külföldről hazajött, 1883-ban Földesen, Hajdu vármegyében lett segédlelkész, honnan mihamar alig nyolc hónap múlva az erdélyi egyházkerületben fekvő, Szilágy megyei Kémer választotta meg rendes lelkészévé. Itt

sem sokáig maradt, mert a fődesiek, akik nagyon megszerették, időközben elhalt papjuk helyébe 1886-ban lelkészökül vitték magukhoz

Itt föltölt azután hét esztendő eredményes lelkészi munkásságában. 1893-ban a püspökladányi nagy gyülekezet választotta meg lelkipásztorává. Ebben az állásban rendkívül tevékeny buzgóságot fejtett ki. Különösen a baptisták ellen küzdött nagy erővel. Részt vett a város társadalmi mozgalmában és a vármegyei közéletben. Sőt egy társadalmi lapot is szerkesztett „Püspökladány“ címmel. Mint a vármegye törvényhatósági bizottságának választott tagja a megyei közgyűléseken is szerepelt.

Egyházi, szónoki, irodalmi és lelki gondozói munkássága és sikerei az egyházban is felé terelte a figyelmet. Az alsószabolcs-hajduvidéki egyházmegye tanácsbírójává választotta. Buzgó társszerkesztője lett a Debreceni Prot. Lapnak, melyben nagyon sok cikket irt a fennforgó egyházi kérdésekről s ezekkel az egész magyarországi ref. egyházban ismertté tette nevét. Több hittani tételt is fejtegetett széleskörű ismeretekkel. Így történt, hogy a Tóth Sámuel halálával megüresedett dogmatikai tanszékre a debreceni ref. theológiára 1899-ben őt választották meg tanárnak.

Debrecenbe jövéen 1901-ben egymagavette át a Debreceni Prot. Lap szerkesztését s e tisztelet több éven át teljesítette. Mint theol. tanár és mint egyházi lapszerkesztő számos hivatást szerzett magának, főként a fiatalabb papi nem-

zedék közül. Felfogásában szigoruan ragaszkodik az írásokhoz és hitvallásokhoz.

Számos cikkén és nyomtatásban is megjelent egyh. beszédein kívül önálló munkákat és nagyobb értekezéseket is írt. Ezek a következők: 1. Rövid áttekintés a debreceni ref. főiskolában lévő magyar irodalmi önképzőtársulat multja felett. 1890. 2. A baptista. 1895. Ez a hitvédelmi irata második kiadást is ért. 3. Régi hangok s egy kis ördögüzés tömjénfüst nélkül. 1896. 4. Protestantismus és a különféle szekták (Óramutató 1896). 5. A hitvallások jelentőségének és létjogának kérdése. Ez volt tanári székfoglaló értekezése, mely 1900-ban a debreceni ref. akadémiái évkönyvében jelent meg. 6. Apologetika (azaz hitvédelem) 1905. Ez legnagyobb és legnevezetesebb munkája, melyet a szakbírálók nagy dicsérettel és elismeréssel fogadtak. 7. A Krisztus halála, mint a váltság szerző oka. Rektori székfoglaló értekezés.

Megjelent 1908-ban a debreceni ref. akadémia évkönyvében. 8. Buddhista káté. Fordítás németből. Végül megemlítjük, hogy boldog emlékü dr. Bartók György erdélyi püspökkel együtt ő nézte át Kálvin János nagy reformátori, hittani munkájának fordítását, melyet Nagy Károly, kolozsvári theol. tanár eszközölt és a mely 1903-ban „A keresztyény vallás alapvonalai” címen a „Magyar Prot. Irodalmi Társaság” kiadásában jelent meg.

Az új püspök élete nemcsak külsőképpen, világ szerint szerencsés és nagyra hivatott, hanem szűk körben, a bensőségcs családi életben is boldog. Első feleségét ugyan korán elragadta mellőle a halál, mély sebet ejtve szívére, de ismét adott az Ur neki szerető és gondos életársat

Legyen élete a vezéri állásban hosszú s anyaszentegyházunk javára világló!

ÓHAJ.

*Bizzunk hiven Jézusban,
Mint megváltó Urunkban.
Értünk halált szenvedett
S hordozza a keresztet.*

*Teljes szívvel, lélekkel
Örvendezzünk énekkel,
Aldjuk Jézust mindvégig
Magasztaljuk az égig.*

*Reá nézzünk szüntelen,
Mert hatalma végtelen.*

*Ő megáld és idvezit,
Hogyha hiven követik.*

*Oh segély hát bennünket
S úgy igazgasd éltünket,
Hogy tiéid lehessünk
S hozzád mennybe mehessünk.*

Szücs Károly.

A belmissióról.*

Ha azt akarjuk, hogy környezetünkre, vagy a társadalomra vallási meggyőződésünkkel erőteljes határt gyakorolhassunk, hogy szavainknak valóban sulya legyen, úgy első sorban arra kell törekednünk, hogy mi magunk lehetőleg közel legyünk Istenhez, mi magunk emelkedjünk fel ő hozzá. Minden hatalomunk attól függ, hogy a mi lelkünk milyen magaslatra juthatott?

Imádság, elmélkedés, áhitat, a lélek egyesülése Istenével, mind feljebb vonnak benünket; s azt nem szabad elvesztegetett időnek tekinteni a mit ilyen szent áhitattal töltünk, mert ezáltal gyűjtünk erőt, hogy a mikor ismét leszállunk a mi tulajdonképeni munkánkhoz, olyan erővel is olyan erélylyel fogunk cselekedni, a mely erő telyesen ismeretlen azok előtt, a kik az Istennek közelségét soha nem érezték. Ez az Istennel való lelki közösség — erő, tőle távol, egyedül — *gyengeség*. (Spurgeon) Erősödni a hitben, közelebb jutni a Mindenhatóhoz a Krisztus szeretete által, ez a most egybegyűlt egyházi értekezletnek legszentebb és legfőbb célja.

A mikor felidézzük emlékünkből a keresztyén szeretet munkáit, felvonultatjuk lelki szemeink előtt annak munkásait, úgy látjuk, hogy a letűnt századok alakjai most is itt élnek közöttünk, hol itt, hol amott találunk amazokéval rokon vonásokra, tapasztaljuk lekesedésüket, érezzük igaz jó szívük meleg szeretetét. Mert eleitől fogva csak azok tudtak felülemelkedni, a mindennapi életben, a kik megérezték, hogy Isten gyermekei, a kik megértették, hogy épen ezért kötelességek bizattak rájuk és ezekért majdan felelősségre is vonatnak. Azok a kik érezték Isten izzó lelkének hatalmas szeretetét, a mely „erősebb mint a halál.”

A Krisztus szerelme soha meg nem szűnik, azért nem szűnhet meg soha az emberi lélekben sem a szeretet, a könyörületesség, az irgalom, a részvét szent érzése. Így majdnem ugyanazok a munkák ismétlődnek és ezért hasonlatosak a mai igaz kegyes lelkek a tanítványok lelkeihez.

Pedig a mikor a szeretet munkájáról, a missi-

* Felolvasatott az Erdélyi Ref. Egyházkerületi Egyházi Értekezletnek 1908 szept. 10-én Maros-Vásárhelyt tartott nő-egyesületi konferenciáján.

óról van szó sokan szivesebben vennének részt benne, ha azt mondanánk, hogy ez az újabb kor vívmányai közé tartozik, hanem így régi ósdi dolgok utánzói nem akarnak lenni, s az igazság az, hogy igen kevesen óhajtanak annak lényegébe behatolni.

A missió fogalma ott született annál a szent emlékü jászol bölcsőnél, a missiói munkának Krisztus szeretete a gyökere, könyörületeség éltető nedve, lelki gyümölcssei segítség, megtartás, vigasztalás, gyógyítás, életre keltés.

Ennek a munkának mindig meg kell újulnia, de azért soha ősi tradíciótól eltérni nem szabad, gyarapodni, erősödni kell, de mindig azon az Egy, meg nem ingatható fundamentumon kell állania. Csendesesen, feltűnés nélkül szinte észrevétlenül kell a missió híveinek dolgozni és mégis cselekedeteiknek világító fáklyaként kell beragyogni a közönyösek lelkébe. Annak, a ki ebbe a táborba óhajt bejutni, el kell ismernie gyenge, gyarló voltát, de erősen kell hinnie Isteni küldetésében, tetteivel bizonyosságot adni, hogy hisz az ígérletnek, a mely szerint a gyenge is hatalmas lehet ő általa! És a missiói munkának nem az egyháztól külön állóan kell történni, hanem éppen onnan kell kiindulnia onnan kell éltető elemét nyernie. Az egyházak lelki pásztorai bölcs tanításaik révén ismertessék meg a missiói munka mérhetlen nagy áldásait. Ők tudják számszerint, hány csüggedt lélek van híveik között, a kik elhagyatva, egyedül érzik magukat, a kik életüket teljesen céltalannak tudják, ezeknek modják el, hogy számtalan azoknak a száma, a kik az ő szeretetére várnak, a kik epednek résztvevő szív után, száz és ezer gyermek van akikre nézve az ő gondoskodása áldásos lesz, hány éhező gyötrődő beteg a kinek erősítő táplálékot, üdítő italt vihet és a mikor mindezeket látva, első sorban ő hallja meg a szót „kérjétek és meg ádatik” akkor már nem csak testi nyomort fog enyhíteni, hanem beteg lelkeket is tud majd erősíteni. Ha először ő maga érzi az ima felemelő, újjá teremtő hatalmát, akkor majd tud bánatos szenvedő embertársaival is könyörögni, érzi, hogy forró esdeklő könyörgése felér a Mennyei Atya trónjához. Az imádság szárnyain oda feljutva, előbb suttogásként figyelmeztetik a reá váró munkára majd pedig szünni nem akkaró harsona zúgása szólítja a több és több, a pihenés nélküli cselekvésre.

A pogány világ egy vigasztalan sötét képet állít elénk, a melyben a gyengét elnyomni, elpusztítani, felette uralkodni, majd ölni, gyilkolni s egy vigasztalan, rettenetes örök pusztulásba kergetni kell, a reménységnek legparányibb fénye nélkül. Az akkori sivár, szivtelen világnézet szerint együgyű és bolond volt az, a ki a másikon segített, bátor és hatalmas a ki el merte az embereket tiporni.

Mikor már a durva kegyetlenkedő, szivtelenség

tetőpontra hágott, a mikor már az emberi szenvedélyek vadállati féktelenségben nyilvánultak meg, akkor adta az Úr a maga szentjét, azt a ki a szegényeknek és szenvedőknek ígérte a mennyeknek országát. A keresztyén szeretet mindig diadalmaskodott az érzékellen pogányság felett. Az igaz, mély keresztyén szeretet csodálatosan találékony a segély-nyújtásban.

Igyekeznek meglátni minden bajt, minden nyomort, szenvedést. Ki akarja kutatni a nyomor indító okát, mort igazat ad azoknak, a kik azt állítják, hogy a nyomor csirája legtöbbször a bűn. De nem veti meg a bűnöst, hanem felkeresi, mert érzi, hogy a bűn ilyen óriási mértékben való terjedése lelkiismeretünket érinti, meg kell éreznünk mindnyájunknak, hogy mulasztást követtünk el, még pedig azért, mert „nem szerettünk eléggé!” Hallhatjuk erre azonnal az ellenvetést, hogy olyan gyarló, gyenge, bűnös az emberiség, mindig inkább hajlandó a rosszra, hogy csupán csak a nagy ideálisták ringatják magukat abban a téves hitben, hogy ők képesek javítani az emberiségen, ők meg tudják az embereket változtatni. Oh de mi ne hallgassunk ezekre a realista okoskodókra, a kiknek tulságos józansága megdöbbsent, hanem kövessük a saját lelkünk érző szívünk által indított parancsot, a mely szerint tudjuk, hogy felelősek vagyunk, nemcsak saját magunkért, hanem embertásainkért is. Ennek a komoly felelősségérzetnek a tudatában, induljunk olyan szikla szilárd erős hittel a munkába, hogy ha bár százszor, vagy ezerszer csalódnánk is, kezdjük új erővel a munkát, hirdessük az evangéliumot nagy bátorsággal, mert az „Istennek ereje.” A Jézus szolgálatába állónak bátornak kell lenni, mert a mi Megváltónk is a mellett, hogy alázatos és szelid lelkű volt, de soha sem alázkodó vagy gyáva, nem létezett a világtörténelemben Jézusnál bátrabb egyén mert az üldözések, a legsutyosabb megpróbáltatások közepette is bátor volt hirdetni az Isten országát, leszállott a legkisebb, a legszegényebb lélekekhez is, hogy azt felemelje és üdvözítse. Bátran hirdetni és prédikálni az Evangéliumot bármely igen szorény egyén is teheti, nem tétovázva, nem félénken és nem egy haldokló Messiásról beszélni! Csak ezzel a szent bátorsággal, csak ezzel a mennyei erővel lehet az eredendő bünt megtörni, egyedül az Ige hatalmával lehet új lelkeket támasztani. Ez a hit hegyeket képes elmozdítani s a kinek ez birtokában van, az már nem ábrándozó, az már egy létező valóság igazságáról tehet bizonyosságot s azt hiszem tapasztalták mindazok a kik az evangéliumi munkával komolyan foglalkoztak.

„Mindenesetre finom érzékű, a szellemi dolgok iránt fogékony, képzett fül kell ahhoz, hogy az evangélium kijelentéseit meghallhassuk és teljesen értékelni tudjuk. Karr Alfonzót egyik kertésze arra kérte, engedné meg, hogy neki ne közvetlen a növényház

mellett kelljen laknia, mert ott a sűrű lombok között csalogány fészek van és azok egész éjjel lármáznak és kiabálnak. A legzengzetesebb, legédesebb hangok a zeneileg képezetlen fülnek ime terhére voltak; kétségtelenül a mennyei melódiák sem keltenek gyönyört egy teljesen anyagiakért élő kedélyben. Azért mindaddig nem tudja az emberiség az evangélium mennyei örömet hirdető hangjait megbecsülni, a míg fülei meg nem nyitattak a hallásra.“ (Spurgeon.)

Azért kell a legtisztább, legérthetőbb, legvilágosabb formában prédikálni az evangéliumot; s az evangélium a világos erőteljes hirdetéséből származik a valóságos misszió.

A külföld keresztyén szeretet munkákról gyönyörű, értékes előadásokban számol be Lehmann Cythrai lelkész teljesen saját tapasztalatait mondva el. Évekig igazgatója lévén a lipcei belmissziói egyleteknek szólhatott arról a mit látott és hallott. Lehmann mondja egyik felolvasásában „ha a belmissziót alapjellemvonása szerint akarnánk beosztani, úgy 3 csoportra választhatnánk u. m. megmentő, megtartó és megnyerő szeretetre.“ Mert ha ez a három fő vonása meg van a misszióknak, úgy az hasonlatos ahhoz a képhez, a mely Krisztust magát ábrázolja, Ezek családi hasonlatosságok az isten szeretettel. „Mert azért jött az embernek fija, hogy megkeresse és megtartsa a mi elveszett valót.“ (Lukács 19. 10.) és a kiket az Úr néki adott, azokat megőrizte és egy is azok közül el nem vett. (János 17. 12.) Jeruzsálem gyermekei, hányszor akartalak megnyerni és összegyűjteni, mint a tyúk az ő kis csirkéit szárnyai alá. (Máté 13. 37.) Ez a három fő vonása a teljes képnek. Megmentő szeretet; mennyit fejez ki ez. Körül tekintve, mindenfelé megmentésért esdeklő, könyörgő kiáltásokat hallunk. Első sorban a legértékesebbet a legdrágábbat bizta megmentésünkre az Úr. Halljuk meg teltre hívó szavát! Reánk bizta a gyermek lelküket, őrizzük, vigyük meg őket! Lássuk meg a sok hajlék nélküli kis csavargót, hogy ne léha páriái legyenek a társadalomnak, hanem védve, oktatta őket neveljük érdemes egyéneivé a társadalomnak. Szeretettel gondozzuk, ismertessük meg vele az Isten beszédét, adva a legnagyobb kincset utravalóul a Krisztus szerelmét. A kik a szegény elhagyatott gyermekek otthonát, vagy az árvaházakat, szeretetházakat, menhelyeket megalapították, mind megértették, igaz szívekkel átértették Megváltónk szavait „engedjétek hozzám a kis gyermekeket,“ vagy a kik a vasárnapi iskolákban tanítják őket, azok sem hagyták figyelmen kívül „az ovó intést“ egy is azok közül el ne vesszen. Csakis így állhatnak fenn az egyletek, intézetek, intézmények, ha lelki vezérüket akarják követni.

Nem szükkölnének orvos nélkül az egészségek, a lelki és testi betegek gyógyítására immár hála az egek urának sok intézetünk van, bár azt is kell vallanunk, hogy ebben is a külföld jár még előttünk.

Minden beteg, szenvedő embertársunkkal való foglalkozásnál azt kell szem előtt tartani, hogy „a lélek az, mely megelevenít.“ Erről legmeggyőzőbben beszélhet az a ki a vakokkal foglalkozott azok a világtalan szemek látnak egy szebb, dicsőbb, boldogabb világot, csak meg kell előttük nyitni a bezárt ajtókat. Tiszta ártatlan lelkekkel, olyanokkal a kik csak testi leg betegek könnyű a bánásmód, hanem a bűnös rossz lelkekhez közelebb jutni az nehezebb feladat. Mindeneknél szánandóbbak a rabok, a foglyok, ide, ebbe a vigasztalan sötétségbe le vinni a hit felemelő, megváltó világosságát, ezeknek hirdetni a megtérés lehetőségét, beszélni arról a Jézusról a ki megbocsát, a ki jóságosan mondja: „többé ne vétkezzél!“ A ki részt vesz a szeretet munkák bármely ágában, vértesse fel magát a hit paizsával, legyen olyan erős lélekkel, hogy ne keserítse el semmiféle hálátlanság, tegyen mindent azért a ki minket elbocsátott, „az én Atyám is munkálkodott, én is munkálodom.“

Szeretném részletezni a szeretet munkák számos ágát, elmesélni, hogy még milyen sokban jár előttünk akár a német, akár az angol, hanem félve hallgatok el, mert hangzik az ellenvetés; nem akarunk mindig a külföld utánzóit lenni.

Oh nem! Nyugodjunk meg, ez sem nem angol sem Németországból nem származott, mert ennek eredete egy mindenek felett való ország, onnan abból a tökéletes magasságból száll alá, onnan jő egy fény sugar a mely életre kelti a fagyott, az alvó sziveket, mozgásba hozza a lankadt karokat, öntudatra kelti a lelkeket! Az onnan alászállott isteni hírnök a Mennyei Atya munkásaivá szólítja fel az embereket.

Azért ismétlődnek a dolgok, mert mindig voltak és mindig lesznek a kik a leghatalmasabb vezető után készségesen állanak a szent misszió táborába!

Kenessey Ida.

SZOMORUSÁG.

Néhéz terhet mikor emelgetett vállam:
Segíteni kész szívet szívszorongva vártam...
— S oly szomorú lettem, senkit ha se léltem,
Ki segítsen hogy a terhém emelhessem.

Igaz szomorúság békebontó szárnya
Töprengő lelkemre mégis akkor szálla:
Mikor felém tárult más szenvedő karja:
S nem vala módomban, hogy segítsék rajta...
Hogy segítsék rajta.

Staudner Mátyás.

Isten igéje.

Kereső lelkek.

Máté XIII. 45.

„Hasonlatos a mennyeknek országa a kereskedő emberhez, aki szép drágaköveket keres“.

Jézus szereti a kereső embereket; amivel persze nem mondja, hogy a keresőket jobban szereti, mint azokat, akik már megtalálták az idvességet. Jézus nem mondja azt, amit Lessing tanított, hogy az igazság keresése boldogabbá teszi az embert, mint az igazság birtoka. A mezőben elrejtett kincs, a drágakő éppen azt a végtelen boldogságot szemlélteti, amely az idvesség elnyerésével jár. De Jézus mégis azt mondja: „Nekem kereső lelkek kellene; buzgó, becsületes keresők; ezek azok, akik majd találnak is egykor“. Kár, hogy a tanítványok sokszor nem követik ebben a Mestert; sőt sokszor komoly, jóakaratu keresztyének is inkább megnehezítik, mint megkönnyítik a keresők munkáját; nem tetszik nekik, hogy azok még csak keresnek, hogy még csak kutatnak, kérdezősködnék. Szinte erőszakkal szeretnék az embereket az Isten országába betaszítani. Akárhány atya és anya állotta már el az utját az ő kereső, kételkedő gyermekének.

A hit dolgában kezdőknek, keresőknek azzal tesszük a legjobbat, ha nyugodtan keresni hagyjuk őket; s becsületes keresőknek és kételkedőknek szóval és tettel megmutatjuk, hogy mi őket bizodalommal át merjük adni az Úrnak, támaszkodva az Ő határozott nyilatkozataira, hogy: „Aki keres, talál,“ „Hasonlatos az Isten országa a kereskedőhöz, aki drágakövet keres,“

Lehet, hogy van valakink, aki miatt a szívünk fáj, mikor látjuk, hogy még nem találta meg a teljes világosságot és békét; szeretnénk szeméremmel a hályogot levenni és világosságra segíteni. Talán már sokat vitakoztunk is vele, de nem tudtuk meggyőzni. Ilyenekért sem kell aggódni; tegyük csak le őket is az Ur kezeibe s könyörögjünk értük buzgón és bizodalommal, majd meglátjuk, hogy az Ur mindent jól intéz. Egyszer egy édesanya keservesen panaszkodott egy ismert nevű lelkésznek, hogy fiát sehogysem tudja jó útra vezetni, pedig eleget beszél neki a szívére. Mire az istenes férfiú azt mondta: „Többet beszéljen az Istennel a fiáról, mint a fiával az Istenről“.

Ha a mi barátunk vagy rokonunk nem keres, nem kutat, hanem közömbös, akkor igenis, van elég okunk érte aggódni; de az őszinte és becsületes keresőkön örvidenünk kell. A keresőknek az van ígérve, hogy találni fognak. Luther becsületesen keresett és megtalálta a kincsek legnagyobbikát; Zwingli megtanulta a bibliát könyv nélkül, megtanulta a héber nyelvet, olvasta az egyházi atyák iratait és megtalálta az igazságot. Ezek a keresők találtak és lettek másoknak utmutatóit.

Sőt a keresésnek soha sincs vége. Akit a Jézus megragadott, az napról-napra mind nagyobb buzgósággal keres, küzd, dolgozik imádkozik, mert az Úr biztosítja arról, hogy aki keres, talál. Aki az igazságot keresi, az azt találja meg. Aki Jézust keresi s Őt szeretné megtalálni, az megtalálja és színről-színre meglátja Őt.

K. L.

Kegyesség útja.

Jó szer a harag ellen.

Stanton az északamerikai hadügyminiszter egy alkalommal igen megharagudott egyik tisztjére, aki parancsát félreírta. „Nagy kedvem volna ennek az embernek jó keményen megírni, hogy mi a véleményem róla.“ „Tegye meg — mondá Lincoln, a köztársasági elnök — írja meg nyíltan, hogy mit gondol felőle, s olyan keményen, amint csak lehet; ne kimélje egy csöppet sem.“ Nem sokkal ezután bémutatta Stanton a tisztnek szóló megrovó levelét az elnöknek. „Nagyon jó — mondá Lincoln — semmi hibája nincsen.“ „Ki által küldhetném el e levelet neki?“ „El is akarja küldeni? — válaszolt Lincoln. — A levél elérte a célját akkor, amikor ön beleöntötte a haragját. Most tépje széjjel. Ugy teszék én is. Az ilyen levelet nem szabad elküldeni.“

„De kicsoda az én feleberátom?“

Luk. X. 24.

Funke Ottónak, a kiváló papnak egyik iratában olvashatók a következők: „Nemrégiben láttam, hogy egy lóvasuti kalauz páratlan gyöngédséggel segített a leszállásnál egy idősebb uri nőnek. Feltűnt nekem a dolog s megkérdeztem az uri nő nevet. „Nem tudom biz' én — válaszolt a kalauz — de azt tudom, hogy egy angyal.“ „Hogy érti ezt? — kérdeztem tőle. Erre a következőket beszélte el: „Ma reggel meghalt egyetlen gyermekem, nekem pedig a halottas ágytól egyenesen szolgálatba kellett jönnöm. Nagy bánatomról még egy szót sem szólhattam senkinek. Ez az uri nő mélyen a szemeimbe nézett s megkérdezte, mi bajom van, hogy olyan szomorú vagyok. Neki egyedül tudtam elmondani mindent. Szeliden s melegen megszorította a kezeimet s könyek gyűltek a szemeimbe.“ És az én kalauzom könyezni kezdett az örömtől és fájdalomtól egyszerre. — Oh miért is bánunk mi emberek úgy egymással, mintha gépek volnánk csupán. Mennyivel szebb és derültebb volna az élet, ha megosztanók egymás bűját, bánatát!“

Elveszve?

Frommel Emil, akinek anyai szép történetet és följegyzést köszönhetünk, beszél egy fiucskáról, aki nevelőjével sétálni ment, az alábbiakat: Az utcán találkozott más gyermekekkel, akik feketébe voltak öl-

tözve. „Miért vannak fekete ruhában?” — kérde a fiucska. „Szegény gyerekek — válaszolt a nevelő — elvesztették édes apjukat.” „Elvesztették? Vajjon hol lehet ő?” — „Az égben.” — „Akkor ugy-e a jó Isten mellett van?” jegyezte meg a fiucska. „S hiszen akkor jól járt, mert ott olyan jó minden.” „Bizonyára” erősítette a nevelő. Bámulva nézett föl reá a gyermek: „S a nagyok azt mondják róla, hogy el van veszve.”

Berlin.

Németből: *Berde Sándor.*

Egyháztársadalom.

Az iparos-tanoncok vasárnapi iskolája.

Különösen városi egyházközségeink lelkipásztorainak ad sok gondot az iparos-tanoncok hitoktatása, úgy anyyira, hogy a legtöbb esetben a legodaadóbb gondosság mellett sem lehet eredményt elérniök. Oka is sok van ennek. Mindenek felett *általánosan* a vallásos nevelés hiánya. Ma, csak a legritkább iparos-családban van meg az őszinte vallásos érzés, sőt az utóbbi évek ipari munkás mozgalmainak, szociáldemokrata szervezetei terjeszkedésük eszközeül éppen azt használták fel, hogy a vallásos alap nélkül levő serdülő iparos nemzedéket teljesen elidegenítsék *Istentől, a vallástól, az egyháztól.* Romboló hatásuk kétségtelen volt annál inkább, mert azok a szerencsétlen serdülő lelkek soha sem érezték és tapasztalták a vallásos élet szépségének áldását. Ezen kívül a sikertelenség oka volt maga az iparos-tanoncoktatási törvény is. Ez a közismereti tárgyakat kötelezővé s a tanoncok iparossegéddé váló felszabadítását ezek eredményétől teszi függővé, de a vallásoktatásra vonatkozólag ezt kötelezőleg nem írja elé. A vallás az iparoktatási törvény intenciója szerint *magánügy.* Nem csodálkozhatunk tehát, ha az iparos-mester *visszatartja* tanoncát a hitoktatási órától vagy ha a tanonc elszállja a hitoktatási órát, mert még egy más ok is van a mivel számot kell vevünk s a hiba bennünk rejlik, illetőleg magában az egyházban, mert eleddig nem gondoskodott az *iparos-tanoncoktatás* rendezéséről. Egyházközségeinkint végzik a lelkészek saját belátásuk szerint, édes kevés sikerrel.

Szervező irodánk azért ez iskolai év folyamán kísérletet tesz *Marosvásárhelytől* az iparos-tanoncok hitoktatását a vasárnapi iskolák keretében megoldani. Ezen egyházi szervezetek célját, rendeltetését úgy hisszük ismerik e lap olvasói. Rendesen *összegyűjteni, közismereti és vallásos dolgokra tanítani s a vallásos életre távezetni azokat a lelkeket, a kiknek alkalmuk és módjuk erre eddig nem volt.*

A mi eljárásunk ez lesz. Iparos-tanoncaink vasárnap d. e. 9—11 óráig közismereti tárgyakkal, rendszerint rajz és írástanítással foglalkoznak. 11 órakor az iskolákban megjelenünk azokkal, a kiket az egész évre, segédkezésre megnyertünk. A növendékeket névsor szerint számba vesszük, hogy ne hiányozzanak. Kora őszi és ta-

vaszi időben a *templomba visszük* őket, téli időben azon iskolákban tartjuk vissza, e melyben közismereti tárgyak tanulása végett voltak összegyűlve s itt 2-3 csoportra osztva, külön-külön teremben kezdjük meg a vasárnapi iskolát Ennek pedig istentiszteleti jelleget adunk. Beosztása a következő. 1. *Ének.* Rendszerint a vezető által előlmondva. 2. *Ima.* 3. *Bibliaolvasás.* Rendszerint azon szent történeti, vagy káté-magyarazati helyhez alkalmazva, a melyről éppen azon órán szó van. 4. *Kérdés.* A főszó semmiképpen sem a könyvből való tanulás eredményére, hanem az órán előadott valóság igazságokban való gyarapodásra fektetendő. Az osztályozásnak is ehhez képest kell megtörténni. 5. *Ima.* 6. *Záróének*

Mindenek felett arra igyekezzünk, hogy az egész oktatási folyamatnak istentiszteleti jelleget adjunk.

A Brit- és Külföldi Bibliatársulatról.

A társulatot 1804-ben alapították azon célból, hogy *Isten* igéjét az egész földön terjessze. A szentírás fordításáért, nyomtatásáért és terjesztéséért a társulat több mint 13 millió font sterlinget (310,000.000 korona) költött, raktáraiból több mint 203 millió biblia, újszövetség és bibliai rész került ki és pedig több mint 400 nyelven és tájzólásban, melyeknek nagy része azelőtt mint írott nyelv nem is létezett. E munkájában a bibliatársulatot támogatták a keresztyén egyház különböző szervei és hatóságai, a keresztyén vállalatok barátai, tudósok és nyelvbüvárok, különösen az angol, német és egyéb népek misszionariusai közül.

Nines talán az egész világon oly ország, mely ne érezte volna e társulat hatását. Ez nem csak ügyvivőket és levelezőket, bibliaárusokat és raktárokat tart Európa minden részében, hanem minden missziói egyesület támogatója a föld legtávolibb országaiban is. Szirek és perzsák, indiánok és kínaiak, abesziniáiak és kafferek, Madagaszkár, Új-Zeeland és a Déltenger szigeteinek lakosai, malájok, eszkimók és sok más nemzetiség e társulat segélzéval tulajdon nyelven olvashatja az Úr nagy cselekedeteit. Minden egyház keresztyén barátjait kérjük szeretettel, ne csak adományaikkal támogatni a társulatot, hanem tőle az Isten igéjének drága kincsét is venni. Iskolák és kórházak, börtönök és javítóintézetek, várótermek és vendéglők, a hadsereg és tengerészet bizonyosságot tehetnek az áldásról, mely reájuk fakadt. A társulat mindig készséggel tekint a szegények, betegek, mindenféle szűkölködők, sőt még a vakoknak is kívánalmaira. Politikai és társadalmi mozgalmakat, kivándorlást és világkutatásokat, háborút, tüzvész, árvizeket stb. felhasználunk, hogy részben rendkívüli erőlködéssel Isten igéjét új utakon hozzuk az emberekhez.

A londoni főraktár átlagos forgalma napi körülbelül 7000 kötetre rug és a különböző külföldi raktarak forgalma összesen még több. A társulat nyomdákat és könyvkötőket nemesak Angtában, hanem a világ legtöbb más mivelt országaiban is foglalkoztat.

Forgalma

a Brit és Külföldi Bibliatársulatnak Magyarországon. Ausztriában (Bosznia és Hercegovinában), Romániában és Szerbiában 1907. évben kitett.

196,898 példányt.

E példányok előállításai és forgalmi költsége volt K 255,167—
Befolyt érte „ 113,250-70
Tehát a Bibliatársulat sajátjából hozzáadott . K 141,916-30
1907. évben Budapesten, Pécsen, Bécsben, Prágában
és Bukarestben nyomattak 161,794 példányt.

Adományokat e világraszóló missziói munkásság támogatására köszönettel fogadunk s a „Vasárnap“ szerkesztősége utján a legnagyobb készséggel közvetítünk.

Ország-világ.

Rudolf trónörökös szobra. A hazajáró királyfi, a nép által bálványozott Rudolf trónörökös szobra nemsokára állni fog. Nemsokára csakugyan valóra válik a nép hite s egyszerre meg fog jelenni itt közöttünk a korán elhunyt trónörökös jól ismert, kedves alakja s ércebe öntve fogja hirdetni azt a soha el nem muló nagy szeretetet, a melylyel ez az ország adózott az élő trónörökösnek s a halott emlékének egyaránt.

Nagyon kedves és nagyon kegyes gondolat volt Molnár Viktor vallás- és közoktatásügyi államtitkártól az Uránia Magyar Tudományos Egyesületben felvetni azt az eszmét, hogy Rudolf trónörökösnek szobrot állítson az ország. 1903-ban állt elő e tervével s ma már közvetlen a megvalósulás elé jutott az. Október 12-én leplezik le a Ligeti Miklós alkotta szobrot, a mely igazán nemzeti közadakozásból állítottatott. Soha nem találkozott még ez ország népének szeretete olyan nagy mértékben egy ponton, mint Rudolf trónörökös személyében s a kegyelet és áldozatkészség sem nyilvánult úgy meg, mint akkor, a mikor arról volt szó, hogy neki szobrot emeljünk. A magyar nép és a nemzetiségek is, oláhok, tótok, szerbek, kunyhók és paloták, városok és falvak lakói mind egyformán siettek adományaikkal az oly népszerű királyfi emlékművét mielőbb megvalósítani. Igazán az ország népe emel neki szobrot s szobrát az egész ország népe fogja szeretettel körülállani.

A leleplezésen jelen lesz a király is is, akinek itt fogják bemutatni az ország minden nemzetiségét, akik csoportosan vesznek részt a leleplezési ünnepélyen.

H i r e k.

Olvasd a Bibliát.

Nehémiás imádsága

(Nehémiás 1, 1—11.)

Mai textusunkban egy előkelő állásban levő emberrel ismerkedünk meg, ki nem ismer magasztosabb dolgot az Úr szolgálatánál. Arra a hirre, hogy még mindig romokban fekszik a szent város, engedelmet kér királyától, hogy oda elmehessen. Buzgóságában nem a maga erejében bizik, hanem minden lépésénél Istentől kér segítséget.

Arany mondás: Ez az Istennel való bizodalunk, hogy ő, valamit kérendünk az ő akarata szerint, minket meghallgat. (János I. lev. 5., 14.)

Oktató jegyzetek:

I. Nehémiás bizodalma. Midőn Nehémiás Jeruzsálem nyomoruságos állapotáról értesült, ez nagyon elszomorította; de mégsem esett kétségbe; tudta, hogy Isten mindent jóra fordíthat. Nemesak könnyeket hullatott a szent város sorsa miatt, hanem cselekedett is, hogy újra felépülhessen. Először Istenhez fordult; ő tőle kért bölcsességet, segítséget, áldást. Földi királyának is szólt a dologról s azután otthagya fényes állását, elment fáradni, küzdeni a romlott város helyreállításáért (I. 2. rész); de újra meg újra imádkozott az Istenhez, mert tudta, hogy csak az Úr erejében érhet célt. Ilyen legyen a mi bizodalunk is; bátran számítsunk az Úr segítségére, áldására, de ne várjuk azt tétlenül, összetett kezekkel, hanem munkálkodunk a Sion felépítésén.

II. Az Isten akarata szerinti imádság. Nehémiás, mikor imádkozott, vallotta az Isten előtt a saját és a nép bűnét; mi is, hogyha Isten színe elé járulunk, gondoljunk arra, hogy méltatlanok vagyunk az ő kegyelmére; mert aki elfedezi az ő vétkeit, jól nem leszen dolga; aki pedig vallja és elhagyja, irgalmasságot nyer. (Példabesz. 28. 13.) Nehémiás bizott az Úr hatalmában, mikor imádkozott; így kell nekünk is tudnunk, hogy az Úr az, aki építi a házat, ő az, aki őrzi a házat, ő az, aki őrzi a várost. (CXXVII. Zsolt.) Bizott továbbá az Úr fogadásában, szövetségében, ígéreteiben; ilyen hittel támaszkodjunk arra, hogy az Úr kegyelme el nem távozik tőlünk és az ő bekességé, nek szövetsége meg nem tántorodik. Imádkozzunk szüntelen, állhatatosan bizva az Úr Jézus közbenjárásában. Kérjük mi is mint Nehémiás olyan dolgokat, melyekben az Isten nevedicsőítetik, mert ezek teszik alapját a mi földi és örökkévaló boldogságunknak.

Kálvin János szobra. A magyarországi ref. egyetemes konvent elhatározta, hogy a magyar reformátusok is részt vesznek abban az ünnepségben, melyet Genf városa a ref. egyház nagy alapítójának, Kálvin Jánosnak születési évfordulóján, a jövő évben rendez, s amely eseményt, egy díszes szobor felállításával fog örökké emlékeztessé tenni. Baksay Sándor dunamelléki püspök ebből az alkalomból most igen szép hangu levélben fordul a dunamelléki ref. egyházkerület közönségéhez, adakozásra szólítván föl a kerületet a genfi Kálvin-szobor javára. Körlevelét így fejezi be:

„Kerületi közgyűlésünk egyező értelemmel hozott rendelkezése szerint felkérem összes lelkipásztoraikat, hogy a Reformáció négyszázados ünnepére felállítandó emlékszobor céljaira saját hivatáskörükben a legszélesebb körben adománygyűjtést rendezzenek; e eébből a legközelebbi Reformáció ünnepén ezen felhívásomat a gyülekezetben felolvasva, buzdítsák a lelkeket úgy magánmint templomperselybeli adakozásra és ez utóbbira alkalmul november hó 1-ső vasárnapját hirdessék ki a kathedrából. Felkérem az egyházak presbyteriumait: intézkedjenek arra nézve, hogy a november 1-ső vasárnapját követő napokban a hívek a presbyterek által házanként megkerestessenek, a jobbmódu egyháztagok, — különös tekintettel a fiók egyházakban és szórványokban lakókra,

-- külön felhívásban is serkentessenek. Egyszersmind az Egyházak presbyteriumait az eklézsia pénztárából is, az eklézsia vagyoni képességéhez mért összeget utalványozzanak. Felkérem a közép- és főiskolák igazgatóit és tanárait, hogy a gyűjtést növendékeik között is eszközöljék. Felkérem az egyházmegyéket, illetve azok einökségét, hogy közpénztáraikból valamely jelentékenyebb összeget közgyűlési határozattal, s ahol ez idejét multa volna, elnökségileg kiutalványozni kegyeskedjenek, miként ezt a kerületi közgyűlés is saját hatáskörében intézendőnek már kimondotta. Felkérem szolgatársaimat, a népiskolai tanítóit, közép-, szak- és főiskolai tanári, s lelkipásztori és segédlelkészi rendet, hogy a példaadásban előljárjanak. Felkérek mindenkit gazdagot, szegényt, lakost, jövevényt, az apostol szavával: (Gal. VI. 9.) „A jótéteményben meg ne restülünk, mert a maga idejében aratunk, ha meg nem restülünk”.

— A Bethánia gyűlése Maros-Vásárhelyt.

A folyó hó 9-én Maros-Vásárhelyt tartott közgyűlése alkalmából itt gyűlést tartott, a mely feledhetlen emlékü s Isten kegyelme által áldott határu volt ugy az érdeklődő lelkészekre, valamint a hivekre. Ennek lefolyását a következőkben közöljük: D. u. 2 órakor a kis templomban kezdődött. A „Jövel szent lélek” éneklése után rövid ima következett. Dr. Szabó Aladár budapesti ref. lelkész az idvességről tartott rövid elmés beszédet, mely át volt hatva minden ízében az evangélium erejétől. A következő pont *Késcskömény* István bibliamagyarázata volt, Márk ev. VIII. 22. alapján mély bölcsességgel fejtegette a vak meggyógyítását. Valamint Jézus nem a gyógyszerrel, hanem isteni erővel tudta meggyógyítani, mi is csak isteni erővel orvosolhatjuk anyaszentegyházunk gyengeségét. A betania egylet szervezetét *Takaró Géza* h. lelkész ismertette a gyakorlati életből vett találó képek által világítva meg az igazi evangéliumi szellemü egyházi tevékenységet. Ezen összejevetel intim volta is jelleget nagyban emelte s az áhitatos hívők lelkét meghatotta a betania egylet dalkara által előadott remek szép egyházi éneksorozat. Ugy tetszett a hallgatónak, mintha mennyei hangok zengedezése töltené be örömmel az árva lelkeket. Adja Isten, hogy még sokszor legyén módunk igaz buzgóságra vezető s az Urat kereső gyűlésein részt venni.

— Ref. Ifjúsági egyleti s ref. nőegyleti konferenciák. Mult számunkban ismertettük a maros-vásárhelyi értekezleti közgyűlés lefolyását. Most viszontatérünk két konferenciánk ismertetésére. — Szept. 9-én délután 4 órakor a várbeli nagytemplomban következett az Ifjúsági egyletek konferenciája Lészai Ferenc egyh. ért. alelnök vezetése mellett. Az erdélyi Ifjúsági egyletek ügyéről Paál Gasztáv koll. tanár tett jelentést. Ebből örömmel győződünk meg, hogy ha bár kisebb keretekben, de mégis majdnem mindenik egyházközségünkben megkezdődött az Ifjúsági egyletek szervezése, néhol már szép sikerrel működ-

nek az egyletek. *Szilassy Aladár* közigazgatási bíró, az Ifjúsági egyletek ezen nagybuzgóságu lelkes pártfogója és örökös alapítója megemlékezett a külföldi és amerikai ilyenmü egyesületekről s elmondja, hogy 25 év óta dolgozik a magyarországi s főleg a budapesti ref. Ifjúsági egyletek szervezésén.

Nagy Károly theol. igazgató azon módozatokról értekezett, melyekkel az Ifjúsági egyleteket meg lehet alkotni s indítványozza, hogy köszönetet mondjunk Öméltóságának buzgó fáradozásaiért. Kónya Gábor a ker. Ifjúsági egyletek magyarországi titkára az Ifjúsági egyletekről tartott tanulságos előadást. Délután félhat órakor Nagy Károly ért. alelnök lelkes szavakkal üdvözölve a szép számmal egybegyűlt tagokat, megnyitotta a nőegyletek konferenciáját, bejelenti, hogy Kenessey Ida Önagsága édesanyja betegsége miatt meg nem jelenhetvén, helyette püspökünk Öméltósága lesz kegyes bemutatni nővére felolvasását. A gyönyörű szép felolvasás a közönség élénk érdeklődésével találkozott s elnök a páratlan művészettel előadott felolvasásért hálás köszönetet szavazott az írónak és felolvasónak. Most Tótfalusi József lelkész a szervező iroda vezetője ismertette a nőegyleti mozgalmak ügyét az Erdélyi Egyházkerületben. Ezután Szilassy Aladárné Öméltósága helyett Kónya Gábor tartott tetszéssel fogadott előadást, Orbán Balázs titkári jelentést olvasott fel, melyet helyeslőleg tudomásul vettek. Szabó Aladár budapesti lelkész aa a Bethania-egylet nevében szól s buzdítja a nőegyletek tagjait s az egész közönséget a konfirmációi fogadások hűséges megtartására. Jancsó Sándor nagyenyedi lelkész a nagyenyedi ref. nőegylet megalapítását s eddigi működését ismertette, szívhez szóló szavakban kötötte lelkére a nőegyleti tagoknak azt a nagyfontosságú munkát, melyet legsikeresebben az ilyen egyletek szolgálhatnak a nyomor enyhítésére, a betegek felgyógyítására s a szeretet gyakorlására.

Agrár Takarékpénztár R-t.

Maros-Vásárhelyt.

Fiók-intézetek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas, Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sepsisztgyörgy, Székelykeresztur, Székelyudvarhely.

Befizetett alaptőke: 1500.000 korona

Takarékbetétek: 8 millió korona.